

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

Кафедра Філософії і політології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІСТО ЯК СОЦІАЛЬНА СИСТЕМА»

**напрямок підготовки 6.030504 економіка підприємства,
6.030509 облік і аудит**

*Інститут, факультет, відділення Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,, факультет Електропостачання і
освітлення міст, денне та заочне відділення*

Харків
ХНУМГ
2014 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Місто як соціальна система»**
(для студентів 2-го курсу денної і заочної форм навчання напрямів підготовки
6.030504 економіка підприємства, 6.030509 облік і аудит), 2013. –14 с.

Розробник: к.філос.н., доц. Л. О. Радіонова

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії і політології.

Протокол № 1 від «29» серпня 2013 року.

Завідувач кафедри філософії д.філос.н., проф. В. В. Корженко

Схвалено науково-методичною радою факультету Електропостачання і
освітлення міст.

Протокол № 6 від «27» травня 2013 року.

Голова к.т.н., доц. В. М. Поліщук

1. Опис навчальної дисципліни
напрям підготовки 6.030509 облік і аудит

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання ОіА	заочна форма навчання ОіА
Кількість кредитів – 1,5	Галузь знань: 0305 Економіка та підприємництво	За вибором	
	Напрямок підготовки: 6.030504, економіка підприємства, 6.030509, облік і аудит		
Модулів – 1	Спеціальності (професійні спрямування):	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – есе		Триместр/Семестр	
Загальна кількість годин 54		6-й	4-й
		Лекції	
Тижневих годин: - аудиторних –24; - самостійної роботи студента – 60	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	11 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	4 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		16 год.	48 год.
		Індивідуальні завдання:	
		5 год.	-
		Вид контролю:	
Диф.залік	Диф.залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить напряму підготовки 6.030509 облік і аудит для денної форми навчання – 61% до 39%;
для заочної форми навчання – 11% до 89%.

напря́м підготовки 6.030504 економі́ка підприє́мства

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання ЕП	заочна форма навчання ЕП
Кількість кредитів – 1,5	Галузь знань: 0305 Економіка та підприємництво	За вибором	
	Напря́м підготовки: 6.030504, економіка підприємства, 6.030509, облік і аудит		
Модулів – 1	Спеціальності (професійні спрямування):	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – есе		Триместр/Семестр	
Загальна кількість годин 54		6-й	4-й
		Лекції	
Тижневих годин: - аудиторних –24; - самостійної роботи студента – 60	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	11 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	4 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		16 год.	66 год.
		Індивідуальні завдання:	
		5 год.	-
		Вид контролю:	
Диф.залік		Диф.залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить напрям підготовки 6.030504 економіка підприємства:

для денної форми навчання – 61% до 39%;

для заочної форми навчання – 8% до 92%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою вивчення дисципліни є формування у студентів системи знання про місто як цілісний організм, що дозволить зняти проблеми

традиційної підготовки спеціалістів в університеті міського господарства, коли охоплюються дві містообразуючі підсистеми: технічна і екологічна, тобто вивчення міського соціуму. Вивчення міста як акумулятора людської думки, емоцій почуттів, дій людини. Вивчення нові ролі міста в умовах глобалізації і мегалополізації.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Місто як соціальна система» є:

- ознайомити студентів з основними теоріями міст в соціальній філософії;
- ознайомити с основними напрямками аналізу міського соціума;
- ознайомити с основними тенденціями розвитку сучасних міст;

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- особливості соціально-філософського підходу до аналізу міста;
- особливості виникнення та розвитку міст;
- сучасні напрямки та соціально-філософські теорії аналізу міста та їх представників;
- поняття та категорії міста;
- підсистеми міста, їх особливості, складові та взаємозв'язок;
- типи, проблеми, тенденції розвитку сучасних міст;

вміти:

застосовувати одержані знання з метою соціально-філософського аналізу українських міст.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМ 1. Генеза міста

1. 1. Місто як об'єкт наукового аналізу
- 1.2. Основні теорії виникнення міст
1. 3. Проблема дефініції «місто», підстави визначення міста
- 1.4. Класична соціально-філософська теорія XX століття початку XXI століття про місто

ЗМ 2. Місце міста в сучасному світі

2.1. Міський соціум

2.2. Місто в мінливому світі: переходи і процеси

2.3. Глобалізація і мегалополізація: нові шляхи змін

2.4. Місто в постіндустріальну епоху

4. Структура навчальної дисципліни напряму підготовки 6.030509 облік і аудит

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма ОіА						Заочна форма ОіА					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср.		л	п	лаб	інд	ср.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль: Місто як соціальна система												
Змістовий модуль 1. Генеза міста												
1.1. Місто як об'єкт наукового аналізу	5	1	2	-	-	2	6,5	-	0,5	-	-	6
1.2. Основні теорії виникнення міст	8	2	4	-	-	2	7	0,5	0,5	-	-	6
1.3. Проблема дефініції «місто», підстави визначення міста	5	1	2	-	-	2	7	0,5	0,5	-	-	6
1.4. Класична соціально-філософська теорія XX століття початку XXI століття про місто	5	1	2	-	-	2	6,5	-	0,5	-	-	6
Разом за змістовим модулем 1	23	5	10	-	-	8	27	1	2	-	-	24
Змістовий модуль 2. Місце міста в сучасному світі												
2.1. Міський соціум	8	2	4	-	-	2	7	0,5	0,5	-	-	6
2.2. Місто в мінливому світі: переходи і процеси	5	1	2	-	-	2	6,5	-	0,5	-	-	6
2.3. Глобалізація і мегалополізація: нові шляхи змін	8	2	4	-	-	2	7	0,5	0,5	-	-	6
2.4. Місто в постіндустріальну епоху	5	1	2	-	-	2	6,5	-	0,5	-	-	6
Разом за змістовим модулем 2	26	6	12	-	5	8	27	1	2	-	-	24
Усього годин	49	11	22	-	-	16	54	2	4	-	-	48
ІНДЗ (есе)	5	-	-	-	5	5	-	-	-	-	-	-
Усього годин	54	11	22	-	-	21	54	2	4	-	-	48

Структура навчальної дисципліни
напрям підготовки 6.030504 економіка підприємства

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма ОіА						Заочна форма ОіА					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль: Місто як соціальна система												
Змістовий модуль 1. Генеза міста												
1.1.Місто як об'єкт наукового аналізу	5	1	2	-	-	2	9,5	-	0,5	-	-	9
1.2.Основні теорії виникнення міст	8	2	4	-	-	2	10	0,5	0,5	-	-	9
1.3.Проблема дефініції «місто», підстави визначення міста	5	1	2	-	-	2	10	0,5	0,5	-	-	9
1.4.Класична соціально-філософська теорія XX століття початку XXI століття про місто	5	1	2	-	-	2	9,5	-	0,5	-	-	9
Разом за змістовим модулем 1	23	5	10	-	-	8	39	1	2	-	-	36
Змістовий модуль 2. Місце міста в сучасному світі												
2.1. Міський соціум	8	2	4	-	-	2	9	0,5	0,5	-	-	8
2.2.Місто в мінливому світі: переходи і процеси	5	1	2	-	-	2	6,5	-	0,5	-	-	6
2.3.Глобалізація і мегалополізація: нові шляхи змін	8	2	4	-	-	2	9	0,5	0,5	-	-	8
2.4.Місто в постіндустріальну епоху	5	1	2	-	-	2	8,5	-	0,5	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	26	6	12	-	5	8	33	1	2	-	-	30
Усього годин	49	11	22	-	-	16	72	2	4	-	-	66
ІНДЗ (есе)	5	-	-	-	5	5	-	-	-	-	-	-
Усього годин	54	11	22	-	-	21	72	2	4	-	-	66

5. Теми практичних занять

Напрямів підготовки: 6.030504 економіка підприємства, 6.030509 облік і аудит денна /заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Місто як об'єкт наукового аналізу	2/0,5
2.	Основні теорії виникнення міст	4/0,5
3.	Проблема дефініції «місто», підстави визначення міста	2/0,5
4.	Класична соціально-філософська теорія XX століття початку XXI століття про місто	2/0,5
5.	Міський соціум	4/0,5
6.	Місто в мінливому світі: переходи і процеси	2/0,5
7.	Глобалізація і мегалополізація: нові шляхи змін	4/0,5
8.	Місто в постіндустріальну епоху	2/0,5
	Разом	22/4

6. Самостійна робота

Напрямів підготовки: 6.030509 облік і аудит денна /заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Місто як об'єкт наукового аналізу	2/6
2.	Основні теорії виникнення міст	2/6
3.	Проблема дефініції «місто», підстави визначення міста	2/6
4.	Класична соціально-філософська теорія XX століття початку XXI століття про місто	2/6
5.	Міський соціум	2/6
6.	Місто в мінливому світі: переходи і процеси	2/6
7.	Глобалізація і мегалополізація: нові шляхи змін	2/6
8.	Місто в постіндустріальну епоху	2/6
	Разом	16/48

Самостійна робота

Напрямів підготовки: 6.030504 економіка підприємства денна /заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Місто як об'єкт наукового аналізу	2/9
2.	Основні теорії виникнення міст	2/9
3.	Проблема дефініції «місто», підстави визначення міста	2/9
4.	Класична соціально-філософська теорія XX століття початку XXI століття про місто	2/9
5.	Міський соціум	2/8
6.	Місто в мінливому світі: переходи і процеси	2/6
7.	Глобалізація і мегалополізація: нові шляхи змін	2/8
8.	Місто в постіндустріальну епоху	2/8
	Разом	16/66

7. Індивідуальні завдання

есе (за вільним вибором) 5 год.- денна форма навчання; обсяг - 0,2 умов. друк. Аркуша

Тематики есе

1. Моя особиста міський простір : куди я повів би своїх гостей , щоб познайомити їх з містом і розповісти про себе?
2. Мій дім: його значимість (сенси) і значення (функції) в моєму житті
3. Позитивні і негативні почуття, які в мені пробуджує місто
4. Що для мене значить заміський будинок?
5. Місто моєї мрії
6. Місто - мій співрозмовник : про що і якою мовою я розмовляю з містом ?
7. Як місто впливає на мою поведінку і взаємини з іншими людьми?
8. Фактори просторової мобільності або що мене змушує відвідувати ці місця?
9. Мої сусіди: що я про них знаю , як і чому до них ставлюся ?
10. Моє міське співтовариство , до якого я себе відношу - це ...
11. Моя територіальна хореографія в хронологічному вимірі: маршрут дня, тижня, року
12. Який сенс має для мене вираз: « ? Повітря міста робить вільним »
14. Мова моєї субкультури : про що і як я розмовляю з тими, хто мені близький «за духом» ?
15. Які свої проблеми я можу віднести до міських.

Контрольні роботи (згідно останній цифрі номера залікової книжки з кожного змістовного модуля по одній темі) **10 год.- заочна форма навчання; За змістом індивідуальні завдання** є письмовою формою самостійної роботи студентів, які, спираючись на теоретичні знання дисципліни, розробляють план, використовують літературу з теми, зокрема, періодичну, і оформляють текст за відповідними вимогами. Перший варіант закінченого тексту здається для рецензування і наступного виправлення принципових помилок. Формою підсумкового контролю є захист індивідуального завдання з отриманням оцінки.

Тематика контрольних робіт (варіанти)

(заочне навчання): 10 годин, обсяг - 0,2 умов. друк. аркуша – 3М 1

0,2 умов. друк. аркуша – 3М 2

Тематика контрольних робіт :

Змістовний модуль 1. ГЕНЕЗИС МІСТА

Тема 1. Місто як феномен соціокультурного розвитку

Тема 2 . Місто як соціокультурний організм цивілізації

Тема 3. Місто як простір взаємодії в умовах модернізації

Тема 4. Місто як фактор переходу до цивілізації і необхідний конструкт її системного розвитку

Тема 5. Проблема дефініції « місто », підстави визначення міста

Тема 6. Місто як центр економічного життя

Тема 7. М. Вебер : місто як особливий тип соціальних відносин

Тема 8. Е.Дюркгейм : суспільний поділ праці та розвиток міст

Тема 9. Ф. Теніс: місто як « громадська » соціальність

Тема 10. Чиказька школа соціальної екології. Місто як місце існування

Змістовний модуль 2.МІСТО МІСТА В ПЕРЕХІДНИХ ПРОЦЕСАХ

Тема 1. міський соціум

Тема 2 . Багатоаспектність аналізу міського соціуму

Тема 3. Поняття і види соціального простору міста

Тема 4. міська комунікація

Тема 5. Місто в мінливому світі: переходи і процеси

Тема 6. Специфіка міста як простору взаємодії

Тема 7. Образ міста в мінливому світі

Тема 8. Глобалізація і мегалополізація : нові шляхи змін

Тема 9. Міський спосіб життя в умовах глобалізації

Тема 10. Місто в постіндустріальну епоху

8. Методи навчання

Теоретичні і практичні положення дисципліни вивчаються студентами в процесі роботи над лекційним курсом, при виконанні самостійній роботі з навчальною літературою.

Вивчення дисципліни «Місто як соціальна система» базується на знанні циклу загальноосвітніх і загальнонаукових дисциплін: особливо філософії, теорії економіки, соціології, історії, психології.

Окремі теми дисципліни вивчаються з різним ступенем поглиблення та деталізації, що передбачено цією робочою програмою. Поточний модульний контроль проводиться методом виконання студентами письмових модульних контрольних робіт.

Остаточна оцінка знань студентів з дисципліни – інтегральна (100-бальна).

9. Методи контролю

Методи контролю знань студентів:

1. Проміжні методи контролю по темах (усне опитування, тестові завдання) з зазначенням кількості балів, які можна отримати за кожну тему та за модуль в цілому, передбачають 100-бальну систему оцінювання.
2. Виконання індивідуального завдання - есе.
3. Диференційований залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Залік

Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	есе	T5	T6	T7	T8	100
10	15	10	10	10	15	10	10	10	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Базова

1. Блэр А. Рубл Стратегия большого города. М.: МШПИ, 2004.-454с.
2. Вебер М. Город // Избранное. Образ общества.-М.:Юрист, 1994.С.309-692.
3. Глобальный город: теория и реальность / Под ред. Н.А. Слукки. -М.: ООО «Аванглион», 2007.
4. Джекобс Д. Смерть и жизнь больших американских городов /Пер. с англ. М.: Новое изд-во.2011.- 460.
5. Линч К. Образ города /Пер. с англ. М.: Стройиздат, 1982.
6. Мамфорд Л.. Истоки урбанизации. Появление города // Р.Л. Смит. Наш дом – планета Земля. – М., 1982.
7. Радионова Л.А. Город как социальная система. Конспект лекций.– Харьков: ХНАГХ, 2008.

Допоміжна

1. Гачев Г.Д. Душа Петербурга. – СПб., 2008.
2. Глазычев В.Л. Городская среда. – М., 2004.
3. Зеленов Л.А. Социология города. – М., 2000.
4. Матяш С. Человек в городе: Социологические очерки. – К.,2010.
5. Междисциплинарный подход к проблемам личности и городского образа жизни. – Вильнюс, 2003.
6. Межевич М.Н. Социальное развитие и город. Философские и социологические аспекты. – М., 2011.
7. Мерфи Р. Американский город. – М.,2012.
8. Соціологія міста: наукові проблеми та соціальні технології. Збірник наукових праць. – Дніпропетровськ, 2001.

9. Ходько Н.К. К истории возникновения и развития западной социологии города.// Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірник наукових праць. – Харків, 2009.

12. Інформаційні ресурси

1. <http://www.rada.gov.ua> – Сервер Верховної Ради України.
2. <http://www.nau.kiev.ua> – Нормативні акти України.
3. <http://www.strani.ru/> - сайт про міста країн світу.
4. <http://www.city.kharkov.ua> – официальный сайт Харьковского городского совета, городского головы, исполнительного совета.
5. <http://www.urbanecomomics.ru/> - інститут економіки міста
6. http://www.iawsc.org/index_ru.htm - Международная ассоциация сайтов городов
7. <http://daypic.ru/world/169763> - Новые столицы мира

Навчальне видання

Робоча програма навчальної дисципліни

«Місто як соціальна система»

напрямок підготовки 6.030504 економіка підприємства,

6.030509 облік і аудит

Розробник: **РАДІОНОВА** Людмила Олексіївна

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання: *Ю. Ю. Конюшенко*

План 2013, поз. 551 б

Підп. до друку 19.09.2013 р.

Друк на ризографі

Тираж 1 пр.

Формат 60х84/16

Ум. друк. арк. 0,3

Зам. № 9436

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4064 від 12.05.2011 р.